

D • N

12/2 1956

Tron och godheten

En av våra biskopar dundra- de häromdagen mot den nuvarande skolpolitiken som en kulturfara och riktade skarpa anklagelser mot denna politikens ledare. Det var samme man som på hösten 1940 förklarade svenska kyrkan vara redo att böja sig för en diktatur — underförstått den nazistiska diktaturen — blott kyrkan själv finge vara i fred. Han har blivit bra mycket karskare sedan dess.

Denna sammanställning är ingen tillfällighet. Kontrasten mellan de båda biskopliga deklARATIONERNA är representativ för kyrkans män. Under nazismens ohyggliga förföljelser av judar och oliktankande kom knappast från kyrkligt håll någon protest mot vad som skedde. Tvärtom, ett par biskopar och många prästmän gjorde, med några till intet förbindande reservationer, uttalanden av sympati och förståelse för regimen. Först då nazismens nederlag var nära tycktes man komma underfund med vad den innebar. Då blev det uppenbart för de fromma att Gud inte gillade nazister.

I den svenska debatten företräder kyrkans män tvärtom i regel kritik och pessimism. Från ärkebiskopen och nedåt talas om stigande gudlöshet, materialism och omoral. Endast kristendomen kan rädda oss från nihilism och andlig förstörelse, påstås det; går kristendomen ut, går kommunismen in. Framstegsföreställningarna förhånas, och i själva klagan över samtiden ligger en förgyllning av gamla tider.

Inställningen är förställd om man betraktar kyrkan som en makt- och prestigeorganisation. Vad prästerna kallar gudlöshet har efter all sannolikhet starkt ökat. Folk går inte i kyrkorna, endast ett fåtal tror på de centrala kyrkliga dogmerna, det står för var och en klart att kyrkans existens beror på den underliga regeln att man måste anmäla sitt utträde ur, inte sitt inträde i kyrkan. Det hjälper inte att de professionellt kristna lockar med praktfulla dräkter och festliga ceremonier, att kyrkan söker stöd i teater. Inte heller att dogmerna förkunnas

och urvattnas till gränsen av det meningslösa eller obegripliga, att förkunnelsen mestadels blir välvilligt och tomt pladder; härigenom blir kyrkan kanske mindre sårbar och angräplig, men den tro som dock skall utgöra själva grundvalen lyckas man inte skapa. Den lilla minoritet som sätter sin stolthet i att hålla fast vid det förnuftsstridiga och vars fältrop är tron på det orimliga lyckas inte bättre i kampen om själarna. Hur tvevhågsen och osäker kyrkan är visas inte bara av jakten efter nya metoder och fångstgrepp, utan också i kören av oroliga men tillika motsägande uttalanden: den ene konstaterar den växande otron, den andre

tror sig på de mest lösliga grundder se en ljusning, den tredje leker redan martyr och talar om katakomber.

Den dystra och hotfulla fromheten förklaras också av att från kyrkans synpunkt moralen, enkannerligen sexualmoralen, anses vara i stadigt sjunkande. Uppmjukningen av de hårda buden, tabuts försvinnande genom rationalismen, hela den öppna livsstilen är kyrkan förhatliga. Det är inte överraskande att en organisation vars verksamhet är trons utbredande och en gammal morals befästande lever i bekymrets och beklagandets tecken.

Men främst visar sig kyrkans begränsning i att den inte ser

inte uppskattar det stora som skett och sker. Viljan att hjälpa, förstå och fördrå andra har under denna tid, då tron har krympt och moralen relativiserats, ständigt blivit starkare. Att människor inte får leva i fattigdom, att den miljö i vilken brott och simpelhet frodas måste förbättras, att vi skall tänka mera på att stödja och stärka än på att döma — det är en stor förvandling som här skett, ett bra stycke förverkligande av den godhet som är kristendomens honnörsord. Vanliga människor kan inte i dag skriva eller tala, knappast tänka så okänsligt, hårt och brutalt som det var vanligt — för präster och lekmän — att göra för några årtionden sedan. Ibland hävdar man på kyrkligt håll vid högtidliga tillfällen att allt detta är sent omsider mögnade frukter av kristendomen. Men vardagens förkunnelse visar att kyrkan som alltid sätter makten, tron och moralen före godheten.